

บันทึก

เรื่อง ลักษณะบัตรเสียตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ตามที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท. ๐๓๑๔/๓๗๕๙๓ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ มิได้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพิจารณาว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเสียหรือไม่ จึงขอหารือปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับบัตรเสียดังรายละเอียดปรากฏในข้อ ๑.๑ ถึง ๑.๒ และ ๒.๑ ถึง ๒.๗ ของหนังสือดังกล่าวนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) แล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. กรณีผู้สมัครถึงแก่ความตายหรือถอนการสมัครก่อนวันเลือกตั้งและผู้ว่าราชการจังหวัดได้ประกาศให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งทราบแล้ว หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า

๑.๑ ในวันเลือกตั้งผู้เลือกตั้งใช้สิทธิลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครที่ตายหรือถอนการสมัครไปแล้ว กรณีเช่นนี้จะถือว่าบัตรเลือกตั้งนั้นเป็นบัตรเสียทั้งฉบับ หรือเสียเฉพาะเพียงที่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครที่ถึงแก่ความตายหรือถอนการสมัครไปแล้วนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) มีความเห็นว่า การตายหรือการถอนการสมัครรับเลือกตั้งอันทำให้ผู้สมัครผู้นั้นสิ้นสภาพการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นมีผลเป็นการเฉพาะตัว ดังนั้น บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครที่ตายหรือถอนการเลือกตั้งไปแล้วนั้น ถ้าจำนวนเครื่องหมายที่ลงคะแนนเลือกตั้งมีไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้นแล้วก็คงถือว่าบัตรนั้นเสียเฉพาะเครื่องหมายที่ลงคะแนนให้ผู้สมัครดังกล่าวเท่านั้น

๑.๒ ผู้เลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครที่ตายหรือถอนการสมัครไปแล้ว และลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้อื่นด้วย โดยเมื่อนับรวมกับคะแนนที่ลงให้แก่ผู้สมัครที่ตายหรือถอนการสมัครไปแล้วจะเกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น กรณีเช่นนี้จะ เป็นบัตรเสียทั้งฉบับหรือเสียเฉพาะเครื่องหมายที่ลงคะแนนให้ผู้สมัครที่ตายหรือถอนการสมัครไปแล้วนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) มีความเห็นว่า กรณีเช่นนี้ต้องตามบทบัญญัติมาตรา ๙๗ วรรคสอง (๑)^๑ คือเป็นบัตรเสียทั้งฉบับ

^๑ มาตรา ๙๗ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๓ (๒) และ (๖) มาใช้บังคับแก่บัตรเสีย

บัตรเสียนอกจากเป็นบัตรที่มีลักษณะตามมาตรา ๗๓ (๑) (๓) (๔) หรือ (๕) แล้ว บัตรดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสียด้วย

(๑) บัตรที่ทำเครื่องหมายเกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีได้ในเขตเลือกตั้ง

๒. การทำเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งสำหรับการลงคะแนนในเขตเลือกตั้งซึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ๓ คน หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า

๒.๑ ถ้าผู้เลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมาย ๒ หมายเลข แต่อีก ๑ หมายเลขทำเครื่องหมายอยู่นอกช่องทำเครื่องหมาย (ดังรูป) ดังนี้จะถือว่าเป็นบัตรเสียทั้งฉบับหรือเสียเฉพาะเครื่องหมายที่ทำไว้สำหรับผู้สมัครหมายเลข ๓

กรณี สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) มีความเห็นว่า โดยที่การลงคะแนนจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง^๒ และเมื่อข้อ ๑๑ แห่งกฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๖๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๖๒^๓ กำหนดว่าในการลงคะแนน ผู้เลือกตั้งต้องทำเครื่องหมายลงใน “ช่องทำเครื่องหมาย” เท่านั้น ดังนั้น บัตรจึงคงเสียเฉพาะเครื่องหมายที่ลงไว้ในช่องเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครหมายเลข ๓ เท่านั้น

๒.๒ ถ้าผู้เลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมาย ๒ หมายเลข แต่อีก ๑ หมายเลขไม่ได้ทำเครื่องหมายกากบาทแต่ใช้เครื่องหมายอื่นแทน (ดังรูป) ดังนี้จะถือว่าเป็นบัตรเสียทั้งฉบับหรือเสียเฉพาะเครื่องหมายที่ทำไว้ในช่องสำหรับผู้สมัครหมายเลข ๓

กรณีนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) มีความเห็นว่า เป็นเช่นเดียวกับข้อ ๒.๑ (โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓) และเมื่อเครื่องหมายที่ลงเป็นเครื่องหมายอื่นมิใช่เครื่องหมายกากบาทตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงคงถือว่าเสียเฉพาะเครื่องหมายที่ลงในช่องสำหรับผู้สมัครหมายเลข ๓

๒.๓ ผู้เลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายถึง ๒ เครื่องหมาย ในช่องเดียวกัน แต่อีกหมายเลขหนึ่งทำเครื่องหมายกากบาทเพียงเครื่องหมายเดียว (ดังรูป) ดังนี้จะถือว่าเป็นบัตรเสียทั้งฉบับหรือเสียเฉพาะเครื่องหมายที่ลงให้แก่หมายเลข ๑ หรือจะถือว่าเป็นบัตรดีทั้งฉบับ

กรณีนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) มีความเห็นว่า โดยที่กฎกระทรวงกำหนดเพียงว่าการลงคะแนนเลือกตั้งให้ทำเป็นเครื่องหมายกากบาท การทำเครื่องหมายกากบาทขึ้นสองอันจึงถือเป็นอันต้องห้ามตามกฎหมายยังไม่ได้บัตรนี้

(๒) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนใด แต่ในกรณีที่ในเขตเลือกตั้งนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ถ้าไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนใดเพียงบางคน ให้ถือว่าเป็นบัตรเสียเฉพาะเครื่องหมายที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนใด

^๒ มาตรา ๙๘ ลักษณะของบัตรเลือกตั้งและการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้มีลักษณะ ขนาด เสีนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการ ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

^๓ ข้อ ๑๑ การลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้เลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทด้วยปากกา ดินสอ หรือสิ่งอื่นใดลงใน “ช่องทำเครื่องหมาย” ให้ตรงกับเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครที่ตนต้องการเลือกลงในบัตรเลือกตั้งด้านใน

ให้ทำเครื่องหมายได้ไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น

จึงเป็นบัตรตีทั้งฉบับ

๒.๔ ผู้เลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมาย ๒ หมายเลข แต่ทำเครื่องหมายอื่นอีก ๑ หมายเลข โดยทำไว้นอกช่องทำเครื่องหมาย (ดังรูป) ดังนี้ จะถือว่าเป็นบัตรเสียทั้งฉบับหรือเป็นบัตรเสียเฉพาะเครื่องที่ทำไว้สำหรับผู้สมัครหมายเลข ๓

กรณีนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) มีความเห็นว่า เป็นเช่นเดียวกับกรณีตามข้อ ๒.๑ และมีผลเป็นเช่นเดียวกัน

๒.๕ ผู้เลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายเพียง ๒ เครื่องหมาย โดยเครื่องหมายกากบาทหนึ่งมีจุดตัดอยู่ในช่องทำเครื่องหมายของอีกหมายเลขหนึ่ง (ดังรูป) ดังนี้ จะถือเป็นบัตรเสียทั้งฉบับหรือเสียเฉพาะคะแนนสำหรับผู้สมัครหมายเลข ๒ หรือให้นับคะแนนให้แก่ผู้สมัครทั้งสามหมายเลข

กรณีนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) มีความเห็นว่าเป็นเครื่องหมายเลือกตั้งที่อาจนับคะแนนได้ แต่จะนับเป็นคะแนนให้กับผู้สมัครทั้งหมายเลข ๑ และหมายเลข ๒ นั้น ไม่ถูกต้อง เพราะมีเครื่องหมายเพียงเครื่องหมายเดียว สำหรับปัญหาว่าจะนับให้แก่ผู้สมัครหมายเลข ๑ หรือหมายเลข ๒ นั้นถือเอาจุดที่ตัดกันของกากบาทเป็นสำคัญว่าอยู่ในช่องสำหรับผู้สมัครคนใด ถ้ารูปลักษณะของกากบาทแสดงให้เห็นไม่ได้ว่า ผู้เลือกตั้งประสงค์จะลงคะแนนให้แก่ผู้ใด เครื่องหมายกากบาทนั้นจึงจะเสียไป แต่สำหรับกรณีดังรูปนั้น จุดตัดกันของกากบาทอยู่ในช่องสำหรับผู้สมัครหมายเลข ๑ จึงต้องนับเป็นคะแนนให้ผู้สมัครหมายเลข ๑ จะนับให้ผู้สมัครหมายเลข ๒ ด้วยไม่ได้

๒.๖ ผู้เลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายเพียงหนึ่ง เครื่องหมาย แต่เครื่องหมายกากบาทนั้นมีจุดตัดอยู่ในช่องหมายเลข ๒ (ดังรูป) ดังนี้จะถือว่าเป็นบัตรเสียทั้งฉบับหรือเสียเฉพาะที่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหมายเลข ๑ และ ๓ หรือให้นับคะแนนแก่ผู้สมัครทั้งสามหมายเลข

กรณีนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) มีความเห็นว่าเป็นเช่นเดียวกับข้อ ๒.๕ และตามรูปนั้นกากบาทมีจุดตัดอยู่ในช่องสำหรับผู้สมัครหมายเลข ๒ เพียงทางลัดไปช่องสำหรับผู้สมัครหมายเลข ๑ และหมายเลข ๓ ด้วยเท่านั้น กรณีจึงนับเป็นคะแนนไว้เฉพาะผู้สมัครหมายเลข ๒

๒.๗ ผู้เลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทนอกช่องทำเครื่องหมาย (ดังรูป) ดังนี้ จะถือว่าเป็นบัตรเสียหรือเป็นบัตรตีทั้งฉบับ

กรณี สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) มีความเห็นว่าเป็นเช่นเดียวกับข้อ ๒.๑ โดยเป็นการทำเครื่องหมายไว้นอก "ช่องทำเครื่องหมาย" ทั้งสามเครื่องหมาย จึงเป็นบัตรเสียทั้งฉบับ

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

กรรมการร่างกฎหมายประจำ

รักษาราชการแทน รองเลขาธิการ ฯ
ปฏิบัติการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมษายน ๒๕๖๒